

УДК 81'373.21

DOI 10.32999/ksu2663-3426/2021-2-5

ВТОРИННІ МАКРОУРБАНІСТИЧНІ НАЙМЕНУВАННЯ NEW YORK CITY

Мітькіна Євгенія Миколаївна,
старший викладач кафедри іноземних мов
Військова академія (міста Одеси)
primaverabienvendida@gmail.com
orcid.org/0000-0002-8311-4905

Мардаренко Олена Вікторівна,
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Військова академія (міста Одеси)
mardarenkoelena@gmail.com
orcid.org/0000-0003-0330-124X

Стаття присвячена дослідженню макроурбаністичних номінацій у межах виділеного в процесі вивчення лексико-семантичного макроурбаністичного поля New York City. У статті розглядаються вторинні найменування міста New York City – одного з величезних мегаполісів світу, тобто неофіційні макроурбаністичні номінації. Вторинні найменування New York City мають широкую асоціативну змістовну базу, що дає змогу виділити основні асоціативно-тематичні групи. Вони створюють цілі асоціативно-аксіологічні поля, які своєю чергою об'єднуються асоціативно-смісловими ознаками. Ці ознаки вказують на географічне положення міста, його природно-кліматичні особливості, культурне, релігійне та науково-освітнє значення, напрям професійної діяльності його жителів та його значення як політичного і економічного центра життя країни, особливості міського пейзажу, особливості гендерного та етнічного складу міста, емблематику тощо. Вторинні найменування New York City включають як вторинні неофіційні ойконіми та апелятиви, так і змішані гібридні апелятивно-онімічні комплекси. Дослідження показало, що поле вторинних найменувань New York City відрізняється широким стилістичним діапазоном, трапляються як розмовні, в тому числі занижені, так і книжково-літературні елементи. Окрім цього, під час дослідження було виявлено, що багатогранність асоціативно-аксіологічного поля неофіційних макроурбаністичних номінацій New York City пов'язана з функціональною спрямованістю, що дало їй змогу виконувати різні характерологічні функції. Так, образ New York City складається завдяки композиційно-лінгвістичним засобам, які вживають автори, а також комплексному способу створення образу New York City на базі міфопоетичних та культурно-історичних факторів. Висування на перший план меліоративних або пейоративних оцінок міста в багатьох випадках визначається індивідуальними і психологічними особливостями суб'єкта спостереження та опису (наратора або персонажа), його настроєм, життєвим укладом та іншим. Присутність індивідуальних асоціатив може складатися як з індивідуально-авторських, так і з індивідуально-персонажних асоціатив. Перші (індивідуально-авторські) належать письменнику, який висловлює уявлення про місто безпосередньо від свого імені, не ховаючись за думки своїх персонажів. Натомість індивідуально-персонажні асоціації належать героям творів. Інколи і перші, і другі асоціативні ряди можуть включати спільні елементи: це відбувається, коли асоціативно-образний ряд належить персонажу-наратору, образ якого дуже близький індивідуальним характеристикам самого письменника. Таким чином багатогранну картину міста в художньому тексті створюють асоціативні та образні ряди макроурбаноніма, яку автор передає устами героя, розповідача або відразу обома.

Матеріалом дослідження стали художньо-публіцистичні тексти романськими та германськими мовами.

Ключові слова: ойконім, асоціат, апелятив, номінація, асоціативно-аксіологічне поле, пейоративні та меліоративні метафори.

SECONDARY MACRO-URBAN NOMUNATIONS OF NEW YORK CITY

Mitkina Yevheniia Mykolayivna,
Senior Teacher at the Foreign Language Department
Odesa Military Academy
primaverabienvendida@gmail.com
orcid.org/0000-0002-8311-4905

Mardarenko Olena Victorivna,
 Candidate of Historical Sciences,
 Associate Professor at the Foreign Language Department
 Odesa Military Academy
 mardarenkoelena@gmail.com
 orcid.org/0000-0003-0330-124X

The article is dedicated to the macro-urban nominate study within the lexical semantic macro-urban field of New York City. It deals with the examination of the New York City secondary names, i.e. unofficial macro-urban nominates of one of the largest cities in the world. Secondary names of New York City have a wide associative-content base that allows you to identify the main associative-thematic groups.

They create whole associative-axiological fields, which are united by associative-semantic features. These features indicate the geographical location of the city, its climatic features, cultural, religious and scientific and educational significance, the direction of professional activity of its inhabitants and its importance as a political and economic centre of life, features of the urban landscape, gender and ethnic composition of the city, emblems, etc. New York City secondary names include both secondary unofficial placenames and appellation, mixed hybrid appellation and onymic complexes. The research showed that New York City field of secondary names has a wide stylistic range, there are both colloquial, including even humiliating, and literary elements.

In addition, the research found that New York City unofficial macro-urban nominate versatility of the associative-axiological field has functional orientation, which allows it to perform various characterological functions.

Thus, New York City image is formed thanks to the compositional and linguistic means used by the authors, as well as a comprehensive way of creating New York City image on the basis of mythopoetic and cultural-historical factors. Reclamation or pejorative assessments of the city, used by authors in many cases are determined by the individual and psychological characteristics of the subject observation and description (narrator or character), his mood, lifestyle and others. The presence of individual associations can consist of both individual-author and individual-character associations. The first ones (individual-author) belong to the writer, who expresses his idea of the city directly on his own behalf, without hiding behind the opinions and thoughts of his characters, while the individual-character associations belong to the protagonists of the works. Sometimes both the first and second associative rows may include common elements, this happens when the associative-image row belongs to the narrator, whose image is very close to the individual characteristics of the writer.

Thus, the multisided picture of the city in the literary text is created by associative and imaginative rows of macro-urban nominates, which the author expresses through his hero, narrator or both.

The research is carried out on the material of different artistic and publicistic texts in Romance languages and the languages of Germanic and Slavic groups.

Key words: *placename, associate, appellation, nominate, associative and axiological, field pejorative and reclamation metaphors.*

1. Вступ

Місто як макроурбаністичний простір є невід'ємною частиною багатьох творів, створюючи культурно-історичний фон художнього тексту або виступаючи в ролі одного з персонажів твору. Назви міст завжди викликають пильний інтерес як у представників різних областей наукових знань, серед яких – історики, політологи, філософи, культурознавці та інші, так і в багатьох лінгвістів.

У цьому науковому дослідженні необхідно виявити асоціативні ряди одного з найбільших міст світу – New York City – та проаналізувати динаміку асоціативного поля на прикладах із творів англомовних авторів європейської та американської літератури, що й стало об'єктом дослідження.

Предметом дослідження є конкретні композиційно-лінгвістичні засоби для створення образу New York City в художньому тексті (далі – ХТ).

Матеріалом дослідження стали твори Фіцджеральда, Вуді Алена, Генрі Міллера,

Вашингтона Ірвінга, О'Генрі та деяких інших відомих англомовних авторів.

Новизна в роботі визначається комплексним підходом до дослідження асоціативних полів та створення образів макроурбаноніма New York City з урахуванням міфоепічних та культурно-історичних факторів.

У цьому дослідженні загальнометодологічною основою стали діалектичний метод пізнання та діалектичні постулати, що передбачають розгляд об'єкта не лише в статичній (метафізичній підхід), але й у динаміці.

Цей підхід дає змогу розглядати об'єкт у сукупності його якостей, використовуючи прийоми як аналізу, так і синтезу для отримання найповнішої і точнішої картини цього феномена.

Також у роботі робиться, передусім, ономаціологічний аналіз, тобто вивчаються способи позначення, назви міст, що передбачає рух у напрямі від зазначеного об'єкта до його імені.

Номінація в справжньому дослідженні розуміється як процес наречення ім'ям, процес створення, закріплення і розподілу найменування за різними фрагментами дійсності. У нашому випадку таким є місто New York City – макроурбаністичний об'єкт.

Значима мовна одиниця, утворена в процесі подібної назви, далі буде іменуватися номінатомою. У дослідженні мова піде про макроурбаністичні номінати, тобто про найменування міста.

2. Розділ 1

Багато лінгвістів-дослідників характеризують асоціативно-образне лексико-семантичне поле як комплексну мовну одиницю, яка має план вираження (екстенціонал поля, представлений його лексичним (лексико-фразеологічним складом) та план змісту (інтенціонал поля, його понятійний рівень, що включає стереотипні образи уявлення, які відображають направлення метафоризації початкової ознаки та спосіб її асоціативного втілення в мові) (Юріна, 2003: 198).

Для розуміння терміна «асоціативно-аксіологічне поле» необхідно ввести поняття «асоціат» (*associate*) у зв'язку з його широким використанням у світі досліджуваного в статті об'єкта.

Асоціати – це слова або словосполучення, які виникають в уяві у відповідь на пред'явлену лексичну одиницю або лексикалізоване словосполучення (слова – реакція словосполучення).

Асоціативно-образні ряди макроурбаноніма формуються на різноманітті елементів груп, які можуть передавати характеристику міста від сталих, узуальних характеристик до індивідуальних асоціатів (індивідуальні асоціації відомих людей, які не належать до літературного суспільства, або ж, навпаки індивідуально-авторські з індивідуально-персонажними асоціаціями). Вся сукупність асоціатів із різних груп рядів утворює відповідне асоціативно-аксіологічне поле цього макроурбаноніма, його асоціативно-образний простір, разом з узуальними та okazіональними асоціатами.

Дуже цікаво розглянути ойконім відомого міста США New York City, щоб виявити його асоціативно-образні ряди, а також способи вербалізації елементів, які синтезують відповідні образно-символічні значення номінати цього міста.

3. Розділ 2

New York City, або City of New York, – це мегаполіс світового значення, найбільше місто

США, економічний і фінансовий центр країни. New York City є центром величезної міської агломерації, яка має найменування *Greater New York Metropolitan New York* (Великий Нью-Йорк). Адміністративно саме місто ділиться на 5 районів: Manhattan (Манхеттен – центр), Staten Island (Стейтен Айленд – південний захід), Queens (Квінс – схід), Bronx (Бронкс – північ), Brooklyn (Бруклін – південь).

Манхеттен – найбільш густонаселений район Нью-Йорка. Тут розташовані відомі хмарочоси, Бродвей, центральний парк (Central Park), численні культурні та історичні пам'ятки, Статуя Свободи. Манхеттен вважається одним із головних символів Америки.

Нью-Йорк загалом вважається зразком мощі, гігантизму та розмаху, сплетіння культур, стилів і мов. Основні вторинні найменування Нью-Йорка – це *Big Apple*, *The Capital of the World*, *The City where People Pray*, *the Melting pot* (coined by playwright I. Zangwill in 1908), *The City of Universe*, *The City of Dreams*, *The City So Nice, They Named It Twice*, *Empire City*, *Hymie Town*, *The Modern Gomorrah* (натяк на організовану злочинність у Манхеттені), *Gotham City*.

У 1807 році Вашингтон Ірвінг у збірнику сатиричних оповідань «Сальмагуді» порівняв село дурнів *Gotham* із Нью-Йорком. З цього часу слово *Gotham* перетворилося на одне з прізвиськ Нью-Йорка. *Gotham* – це реальне англійське село в графстві Ноттінгемшир. В англійському фольклорі фігурує в казках про дурнів.

Існує велика кількість версій походження макроурбаноніма *Big Apple*. Деякі пов'язують цю назву з продавцями яблук часів Депресії, інші вважають, що Нью-Йорк зобов'язаний цим прізвиськом нічному клубу в Гарлемі. У 1930-х роках був популярний танець під назвою *Big Apple*, що і послужило, як вважають треті, основою для головного прізвиська Нью-Йорка.

Однак найбільш переконливою видається версія Баррі Попика і Джеральда Коена. Вони провели ціле дослідження і дійшли висновку, що прізвисько *Big Apple* є спортивним асоціатом. Ця назва виникла і поширилася в 20-і роки ХХ століття завдяки спортивному оглядачеві «New York Telegraph» Ф. Фіцджеральду. Він почув це звернення до Нью-Йорку в Новому Орлеані на скачках: коні люблять яблука, а скачки в Нью-Йорку, за словами жокеїв, – це «велике яблуко». У своїй колонці «Around the Big Apple» журналіст писав:

*“The Big Apple. The dream of every lad that ever threw a leg over a thorough bred and the goal of all horsemen. There’s only one **Big Apple**. That’s **New York**”* (Fitzgerald, 1979).

Він наводить уривок/фрагмент почутої на іподромі розмови:

“Where y’all goin’ from here?” queried one (of the stable hands).

*“From here we’re headin’ for **The Big Apple**” proudly replied the other. “Well, you’d better fatten up them skimmers or all you’ll get from the apple will be the core”* (Fitzgerald, 1979).

У цього макроурбаноніма є перифрастичний негативний аналог – *The Rotten Apple*, який можна зустріти в періодичних виданнях США, а також в мові жителів міста, коли вони чимось незадоволені в Нью-Йорку.

Всесвітньо відомий мегаполіс США, який часто називають поряд із Парижем столицею світу (*The Capital of the World*), був предметом пильної уваги багатьох видатних людей. Однак далеко не завжди вони дають і давали хвалебні характеристики місту. Так, у великого Томаса Джефферсона Нью-Йорк отримує негативну характеристику через пейоративну метафору:

New York, like London, seems to be a cloac in a (toilet) of all the depravities of human (Thomas Jefferson).

Як можна помітити, при цьому Лондон у Джефферсона теж асоціюється з клоакою, як і Нью-Йорк. Мабуть, це найбільш різка негативна характеристика обох міст з усіх проаналізованих нами висловлювань із приводу асоціацій, які викликають ці два великих міста у відомих діячів культури, письменників та політиків.

Проаналізуємо детальніше асоціації відомих людей мистецтва і літератури, які в них викликає Нью-Йорк.

У Вуді Алена, популярного кінорежисера і письменника, Нью-Йорк асоціюється з ідеєю морального і культурного розкладання. При цьому відповідальність за таке негативне судження він покладає на героя свого роману “Manhattan”:

He adored NYC, although to him it was a metaphor for the decay of contemporary culture. How hard it was to exist in a society desensitized by drugs, loud music, television, crime, garbage (Allen W.).

Як бачимо, асоціативний ряд у Вуді Алена включає переважно негативні елементи (*drugs, loud music, television, crime, garbage*). Навіть телебачення в Алена потрапляє в негативні реалії життя. Головним асоціатом при

цьому є вербема “decay”. Вуді Алена ставить знак рівності між Нью-Йорком і «розкладанням сучасної культури». Незважаючи на всі критичні висловлювання про Нью-Йорк, Вуді Алена освідчується в коханні місту, порівнюючи мегаполіс із найближчими людьми та неабиякою жінкою:

But I love the city in an emotional, irrational way, like loving your mother or your father even though they’re a drunk or a thief.

I’ve loved the city my whole life – to me, it’s like a great woman (Allen W.).

Курт Воннегут називає Нью-Йорк парком із хмарочосів – *Skyscraper National Park*. Асоціації письменника пов’язані тут з реальними урбаністичними об’єктами.

В американського письменника Сола Беллоу Нью-Йорк асоціюється з прецедентними біблійними образами. Тут виникає воістину есхатологічна картина загибелі світу, яку несе цей мегаполіс.

Цілий ряд асоціатів із різних областей, пов’язаних із реальними об’єктами, людьми або ментальними образами, виникає у Г. Міллера:

New York! The White prisons, the sidewalks swarming with maggots, the breadlines, the opium joints that are there, the lepers, the thugs, and above all, the ennui, the monotony of faces, streets, legs, houses, skyscrapers, meals, posters, jobs, crimes, loves <...>. A whole city erected over a hollow pit of nothingness. Meaningless. Absolute meaningless (Miller H.).

Елементи цього гетерогенного асоціативного ряду в сукупності створюють калейдоскопічний негативний образ мегаполісу. Песимістичний погляд на Нью-Йорк є пов’язаним із відчуттям порожнечі, безглуздістю життя міста (*nothingness, meaningless, hollow*).

Ще одна цитата, яка підтверджує це відчуття письменника, наведена нижче:

New York has a trip-hammer vitality which drives you in sane with restlessness, if you have no inner stabilizer <...>

In New York I have always felt lonely, the loneliness of the caged animal, which brings on crime, sex, alcohol and other madnesses (Miller H.).

Домінуючим асоціатом тут є вербема *loneliness*, що перегукується з відчуттям безглуздістю, порожнечі життя, про які йшлося в Міллера раніше.

Нью-Йорк входить у художній простір і багатьох інших творів. Спостереження показують, що здебільшого цей мегаполіс представлений у негативному ключі. Як правило,

він сприймається як місто, що займає щодо людини ворожу позицію. Саме такий образ Нью-Йорка виникає, наприклад, у романі «Манхеттен» із трилогії Дос Пассос «США», хоча і тут цей образ досить багатогранний, калейдоскопічний, як і вся структура роману. Нью-Йорк загалом виглядає в письменника як сталеве чудовисько.

Як пише Я. Засурський, «пейзаж весняного Нью-Йорку передає жорстокість та відлюдність **міста-чудовиська**, в якому хмарочоси придушили людей, міста, вороже всьому людському та людяному» (Засурський, 2019).

У лінгвістичному плані образ базується на розгорнутому комплексному використанні тропів: метафора доповнюється власне порівняльними конструкціями і чисельними епітетами. Нью-Йорк Дос Пасоса – це нудне, сіре місто-механізм. Асоціації автора нерідко базуються на візуальних враженнях і колористичних характеристиках. Місто негарне, воно «сіро-брудного кольору». Багато об'єктів, які відображаються тут, наділені «металевими» якостями.

Нью-Йорк фігурує також у творчості Харта Крейна (роман “Bridge”), віршах Френка О'Хари, прозі Дж. Селінджера і Дональда Бартелма, Томаса Вулфа, в романах й есе Скотта Фіцджеральда, а також інших письменників. Але далеко не завжди, як вже було зазначено, він отримує меліоративну оцінку. Так, суперечливі почуття викликав Нью-Йорк у Джона Стейнбека, який писав:

New York is an ugly city, a dirty city. Its climate is a scandal, its politics are used to frighten children, its traffic is madness, its competition is murderous. But there is one thing about it – once you have lived in New York and it has become your home, no place else is good enough (Steinbeck, 1989).

Як бачимо, у Джона Стейнбека Нью-Йорк викликає низку негативних асоціацій. Тут і бруд (*a dirty city*), і потворність урбаністичного пейзажу (*ugly city*). Автор вдається до негативних метафор (*scandal, madness*), коли описує особливості свого сприйняття зазначеного мегаполіса. Щоправда, це не заважає йому любити Нью-Йорк з усіма його вадами та недоліками.

У британського драматурга П. Шаффера при згадці про Нью-Йорк виникають асоціації з області живопису. Порівнюючи Лондон і Нью-Йорк у цій своєрідній мальовничій системі координат, Шаффер підкреслює чітку вписаність форм і обґрунтованість Нью-Йорка, водночас Лондон асоціюється в нього

з акварельністю, яка передбачає відсутність чітких ліній і форм:

If London is watercolour, New York is an oil painting (Shaffer).

В англійського письменника Івліна Во, відомого своїм іронічним поглядом на світ, Нью-Йорк є просоченим неврозом, який жителі приймають за здорову енергетику:

For in that city [New York] there is neurosis in the air which the inhabitants mistake for energy (Waugh E).

Головний асоціат тут належить до області психічних хвороб (*neurosis*). Івлін Во підкреслює суєтність Нью-Йорка, негативну енергетику міста.

Основна дія багатьох оповідань Джона Чівера розгортається в Нью-Йорку, хоча герої найчастіше є вихідцями з інших міст США. Події його оповідання “The Sutton Place Story” відбуваються частково в містечку, зазначеному в заголовку, частково в Нью-Йорку: сюжет твору є побудованим навколо пошуків Дебори, трирічної дівчинки, яка вирішила піти з дому. Найстрашніші сцени виникають перед очима її батьків. Нью-Йорк здається Роберту Теннісону, батькові дівчинки, провісником смерті:

The day had got hot. A few low, swift clouds touched the city with shadow, and he could see the fast darkness travelling from block to block. <...> He saw the city only in terms of mortal danger. Each manhole cover, excavation, and flight of stairs dominated the brilliance of the day like the reverse emphasis of a film negative (Cheever, 1982).

Тут Нью-Йорк є показаним через сприйняття батька дівчинки, який боїться, що її вже немає в живих. Перед читачем постає похмура, непривітна місто, що несе смерть. Такі є індивідуальні асоціації зневіреного чоловіка знайти свою дочку. Ключовим асоціатом тут стає словосполучення «*mortal danger*». Цей асоціат, однак, не належить до домінуючих: Нью-Йорк здебільшого асоціюється з життєвою енергією.

Оптимістичне сприйняття Нью-Йорка зустрічається в письменників набагато рідше. До таких авторів належить, наприклад, Дороті Паркер. Порівняння з Лондоном і Парижем, про які письменниця відгукується не найкращим чином, вирашно відтіняє позитивні риси Нью-Йорка. Для Дороті Паркер Нью-Йорк – це місто надії, перспективи:

London is satisfied. Paris is resigned, but New York is always helpful. Always it believes that

something good is about to come off, and it must hurry to meet it (Parker D).

Лондон – це пересичене, самовдоволене місто (*satisfied*). Париж для Д. Паркер це покірливий мегаполіс, який змирився зі своєю долею (*resigned*). Образ Нью-Йорка є збудованим на контрасті з образами двох столиць «старенької Європи» – Великобританії та Франції. Лексема *helpful* є ключовим асоціатом у Дороті Паркер стосовно Нью-Йорка.

У романі «Великий Гетсбі» С. Фіцджеральд не приховує своє захоплення Нью-Йорком. Для нього головним асоціатом тут виступають «*the wild promise of all the mystery and the beauty in the world*». Це місто великих надій і можливостей:

Over the great bridge, with the sunlight through the girders making a constant flicker upon the moving cars, with the city rising up across the river in white heaps and sugar lumps all built with a wish out of non-olfactory money. The city seen from the Queensboro Bridge is always the city seen for the first time, in its first wild promise of all the mystery and the beauty in the world (Fitzgerald, 1984: 56).

Своє захоплення Нью-Йорком Фіцджеральд передає через слова оповідача Ніка Каррауея, суттєво близького письменнику за світосприйняттям:

Began to like New York, the racy, adventurous feel of it at night, and the satisfaction that the constant flicker of men and women and machines gives to the restless eye. I liked to walk up Fifth Avenue and pick out romantic women from the crowd and imagine that in a few minutes I was going to enter into their lives (Fitzgerald, 1984: 50).

Водночас почуття самотності, яке охоплює багатьох у натовпі в Нью-Йорку, не чуже і Ніку:

At the enchanted metropolitan twilight I felt a haunting loneliness sometimes, and felt it in others (Fitzgerald, 1984: 50).

О'Генрі, відомий активною словотворчістю в рамках різних концептуальних сфер, придумав кілька вторинних найменувань Нью-Йорка, в тому числі і таке, що будується на двох основних асоціатах: «шум» (*noise*) і «метро» (*subway*):

Well, little old Noisy ville-on-the-Subway is good enough for me (O'Henry, 1977: 70).

Фактично ці ж асоціації лягли в основу іншого прізвиська Нью-Йорка – *Bagdad-on-the Subway*: Багдад тут виконує роль квазіеталона галасливого жвавого міста:

Oh, I know what to do when I see victuals coming forward me in little old Bagdad-on-Subway (O'Henry, 1977: 70).

Вторинні ойконіми тут збудовані за аналогією з такими складовими структурами, як «Франкфурт-на Майні», «Ростов-на-Дону» та інші, де другий елемент вказує на назву гідроніма, що дозволяє уточнити географічне положення зазначеного міста. Сам ядерний елемент, придуманий О'Генрі, в першому випадку складається з двох компонентів – асоціата *noisy* і франкомовного індикатора (*ville*), що показує, що йдеться про макроурбаністичний об'єкт.

У другому прикладі квазіеталон Багдад має вказати на екзотичну строкатість Нью-Йорка, яку символізувало це східне місто.

Нарешті в оповіданні О'Генрі «No Story» для Нью-Йорка знайшлося ще одне вторинне найменування *Wolfstown-on-the-Hudson*, яке, характеризуючи Нью-Йорк, дав йому один із персонажів – Тріпп:

“Well, you know, I couldn't leave her loose in Wolfstown-on-the-Hudson” (O'Henry, 1977: 144).

Тут абсолютно очевидною є негативна оцінка Нью-Йорка, уподібнення до дикого звіра (*Wolf*). Таким чином, загалом у О'Генрі авторський асоціативно-образний ряд ойконіма New York мало чим відрізняється від представленого в інших творах образа міста-монстра, яке поглинає і перемелює людей-піщинок. Герой оповідання О'Генрі «The Furnished Room», який розшукує дівчину в Нью-Йорку, з досади називає цей мегаполіс «*this great, water-girt city*»:

He was sure that since her disappearance from home this great, water-girt city it was like a monstrous quicksand, shifting its particles constantly, with no foundation, its upper granules of today buried tomorrow in ooze and slime (O'Henry, 1977: 112).

Асоціації мають тут метафоричну основу: місто подібне до хитких пісків, які поглинають людей як піщинки. Домінуючий асоціат – це а *monstrous quicksand*.

Інший персонаж, закоханий Річард з оповідання О'Генрі «Mammon and the Archer», ненавидить Нью-Йорк, називаючи його «*a blackjack swamp*»:

<...> This town is a blackjack swamp forever more (O'Henry, 1977: 25).

У Річарда Нью-Йорк асоціюється з болотом, яке засмоктує людину і вже не відпускає його на волю. Цей образ перегукується з попереднім. В обох випадках мегаполіс подібний до

Молоха, який перемелює людину, знищує її як особистість.

Ще одну негативну характеристику Нью-Йорку дає відомий персонаж багатьох оповідань О'Генрі авантюрист Енді. В оповіданні "Conscience in Art" Енді називає Нью-Йорк за допомогою вторинного пейоративного ойконіма *Bunkum Town*. Так Енді виявляє своє презирство до міста, де все, на його думку, робиться тільки напоказ. Далі Енді розвиває свою думку, збагачуючи макроурбанонім новими асоціатами і образами:

New York ridicules him (a Pittsburg millionaire) for blowing so much money in that town of sneaks and snobs, and sneers (О'Генрі, 1977: 13).

Досить красномовним є й ще один антропоморфний образ Нью-Йорка, про який говорить все той же Енді:

The town's (New York) nothing but a head waiter. If you tip it too much it'll go and stand by the door and made fun of you to the hat check boy (О'Генрі, 1977: 13).

Тут місто подібне до головного офіціанта ресторану, якого тільки і турбують чайові і який може тебе висміяти, якщо ти «проколовся».

Таким чином, Нью-Йорк – це місто, яке різними способами висмоктує з заможних людей гроші, це місто шахраїв і авантюристів, до яких належить і Енді, який саме так сприймає аналізований мегаполіс.

З великою часткою іронії звучить назва ще одного оповідання О'Генрі, яке являє собою вторинну назву Нью-Йорка, – "The City of the Dreadful Night". Цей неофіційний макроурбанонім не є оригінальним. Він запозичений О'Генрі в Кіплінга, який так називав Калькутту в серії нарисів про це місто (1882).

Нагадаємо, що в оповіданні О'Генрі йдеться про те, як змучені липневою духотою мешканці прибуткового будинку переселяються на ніч у прилеглий до будинку парк. Заповзятливий власник будинку, дізнавшись про це, вирішує підвищити квартирну плату за «додаткові зручності», тобто територію парку.

Таким чином, визнаючи велич Нью-Йорка, багато письменників підкреслюють той дискомфорт, який відчувають жителі міста, що є краплею в цьому бездонному міському океані.

4. Висновки

Проведений аналіз показав, що макроурбанонім *New York City*, що позначає всесвітньо відоме місто, обростає досить довгими асоці-

ативними рядами в ХТ, в тому числі і англійськими.

У ХТ зустрічаються як стереотипні уявлення про Нью-Йорк, що отримують відображення в універсальних асоціатах, які повторюються в різних мовах і в різних народів, так й індивідуальні.

Останні можуть бути індивідуально-авторськими й індивідуально-персонажними. Інші відрізняються особливою різноманітністю і оригінальністю, хоча, як правило, вони суттєво перегукуються з індивідуально-авторськими образами.

Базовими прецедентними асоціатами міста Нью-Йорк в ХТ є Лондон, який отримав негативну характеристику від Томаса Джефферсона завдяки його пейоративній метафорі (*New York, like London, seems to be a cloac*), і Париж зі своєю меліоративною метафорою – столиця світу (*The Capital of the World*). Ці основні образи в різних варіаціях зустрічаються в різних художніх текстах при згадці тих чи інших макроурбанонімів, становлячи основу їхнього асоціативно-аксіологічного поля.

Асоціативно-образні ряди макроурбаноніма можуть бути гомогенними, коли всі асоціати базуються на елементах однієї концептуальної сфери, і гетерогенними, коли асоціативно-образні ряди представлені елементами різних концептуальних сфер. У ХТ вербалізація відповідних асоціацій відбувається різними способами: за допомогою окремих лексем і лексікалізованих словосполучень, а також за допомогою різних тропейних засобів, які дають змогу вийти за рамки слів і можуть являти собою цілі речення і надфразові єдності.

Смними і виразними вербалізаторами асоціацій первинного офіційного макроурбаноніма Нью-Йорк є вторинні макроурбаноніми, в основі яких можуть лежати найрізноманітніші асоціати. Таким чином, можна зробити висновок, що макроурбанонім *New York City* має асоціативно-аксіологічне поле, як *London*, *Paris* та інші, при цьому в ХТ актуалізуються як стереотипні уявлення про це місто, так й індивідуальні – авторські та/або персонажні.

За наявності асоціативно-образних рядів макроурбаноніма *New York* як в оповідачі, так і в окремих персонажів виникає досить повна багатогранна картина цього міста у відповідному ХТ. Як показало дослідження, асоціативно-аксіологічне поле може бути представлене найрізноманітнішими концептами, в тому числі візуально-чуттєвого порядку,

ментального, а також віртуально-образного або конкретно-предметного характеру.

Зіставлення асоціативно-аксіологічних полів макроурбаноніма New York у різних ХТ показує, що превалюють оригінальні оказіональні асоціати.

Збіг ядерних асоціатів зводиться до прецедентних стереотипних образів, як це відбувається, наприклад, із макроурбанонімом London, за яким, незважаючи на різноманітність думок і вражень, закріпився образ, що перегукується з прецедентним образом Молоха, який перемелює своїми сталевими щелепами крихку людську істоту, схильну до розбещеності та порочності. Уявлення про New York City часто визначається жанром твору, який користується популярністю в читача. Так, New York City, який фігурує як місце дії творів детективного жанру, асоціюється з розквітом криміналу, а численні трилери призводять до уявлення про відповідне місто як про місто таємничості і загадковості.

Проведене дослідження показало, що в асоціативно-образних рядах макроурбанонім New York City асоціюється з чоловічим началом. Окремі асоціативно-аксіологічні поля різних ХТ різних авторів, що складаються з відповідних асоціативно-образних рядів, утворюють загальні гіперасоціативно-аксіологічні поля макроурбаноніма New York City.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Арнольд И.В. Стилистика декодирования. Стилистика современного английского языка. Ленинград : Искусство, 1981. 259 с.
2. Вартанова О.А. Англоязычные топонимы и их стилистический потенциал в поэзии : автореф. дис ... канд. филол. наук : 10.02.04. Санкт-Петербург : Искусство, 1994. 16 с.
3. Вартанова О.А. Топоним в аллюзивной системе Т.С. Елиота и Е. Паунда. *Структура и семантика предложения и текста в германских языках*. 1992. № 2. 136 с.
4. Васильев Л.М. Теория семантических полей. *Вопросы языкознания*. 1971. № 5. 152 с.
5. Засурский Я.Н. Избранное. Москва : Наука, 2019. 536 с.
6. Мізецька В.Я. Пронімінальна транспозиція в різних типах тексту. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2003. № 165-166. 132 с.
7. Мітькіна Є.М. Вторинні макроурбаністичні номінативи на прикладі міст англомовних країн (США, Канади, Великобританії). *From Traditional to Synergetic Linguistics: In honor of professor Valentin Cijacovschi ediția II Chișinău*, ULIM. 2015. 281 с.

8. Мітькіна Є.М. Характеристика елементів лексико-семантичної групи «місто» в художньому тексті. *Одеський лінгвістичний вісник Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2015. Спеціальний випуск № 6. 145 с.
9. *Стейнбек Дж. Подорожі з Чарлі у пошуках Америки / Стейнбек Дж Збірка творів в 6 томах*. Т. 6. Москва : Наука, 1989. 488 с.
10. Юрина О.А. Концептуальна структура асоціативно-образного семантичного поля. *Вестник Томского государственного университета*. 2004. № 282. 234 с.
11. Fitzgerald S.F. *The Great Gatsby*. Moscow: Progress, 1974. 142 p.
12. Fitzgerald S.F. *Revisited Babylon / Fitzgerald S.F. Selected Short Stories*. Moscow: Progress, 1979. 356 p.
13. O'Henry *Selected Stories*. Moscow, 1977. 376 p.
14. WOODY ALLEN QUOTES URL: http://www.notable-quotes.com/a/allen_woody.html (дата звернення: 16.09.2021).
15. New York Travel Guide and Travel Info. URL: <http://www.lonelyplanet.com> (дата звернення: 16.09.2021).

REFERENCES:

1. Arnold I.V. (1981). *Stylistyka dekodovania. Stylistyka suchasnoi movy [Stylistics of decoding. Stylistics of modern English language]*. Leningrad: Mystetstvo, 259 p.
2. Vartanova O.A. (1994). *Anglomovni toponimy ta ih stylistychnyi potentsyal v poezii [English placenames and their stylistic potential in poetry]*. Saint-Petersburg: Mystetstvo, 16 p.
3. Vartanova O. A. (1992). *Toponim v aliuzivniy systemi T.S. Eliota ta E. Paunda [A placename in an allusive system by T. Eliot and E. Paunda]*. Saint-Petersburg: Mystetstvo, 20 p.
4. Vasiliev L.M. (1971). *Teoriia semantichnykh polei [Theory of semantic fields]*. Moscow: Nauka, 111 p.
5. Zasurskyi Ya.N. (2019). *Izbranoie. [Selected works]*. Moscow: Nauka, 536 p.
6. Mizetska V.Ya. (2003). *Pronominalna transpozyciia v riznykh typah tekstu [Pronominal transposition in different types of text]*. Chernivtsi: RODOVID, 237 p.
7. Mitkina Ye.M. (2015). *Vtoryni makroubanistychni nominatemy na prykladi mist anglomovnykh krain [Secondary macro-urban nominates on the example of English speaking countries (the USA, Canada, and Great Britain)]*. Chishinau: ULIM, 281 p.
8. Mitkina Ye.M. (2015). *Harakterystyka elementiv leksyko-semantichnoi grupy "misto" v hudozhnomu teksti [Characteristics of elements of the lexical and semantic group "city/town" in literary texts]*. Odesa: Helvetyca, 70 p.
9. Steinbek Dz. (1989). *Podorozhi z Charli u poshukah Ameriky [Trips in discovering of America]*. Moscow: Nauka, 488 p.
10. Yurina O.A. (2004). *Kontseptualna structura asotsiatyvo-obraznogo semantichnogo polia [Conceptual structure of associative and imaginative semantic field]*. Tomsk: Index, 234 p.

*Стаття надійшла до редакції 01.10.2021.
The article was received 1 October 2021.*